

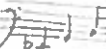

(E) Rytmen er et helt kapitel for sig i Messiaens musik, og efter hans senere værker at dømme det element han er mest interesseret i at udvikle. Tiden er knapp, så jeg må nøjes med nogle karakteristiske eksempler.

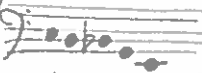
De motiver som De hidtil har hørt, har rytmisk set ikke været særlig spændende. Påfølgende Hovedtemaet ... bevæger sig jævnt som en salmemelodi år 1800, ligesådan i sidste sats

Hvad De ikke har hørt endnu, er et rytmisk klokkeagtigt ornament der totalt bryder temaets jævne bevægelse. Begyndelsen af sidste sats lyder det foroven osv. (1. periode) og forneden

s.78 Denne rytme optræder som kanon: S. 78, 2 takter
 For hvert nyt afsnit rykker 2. stemme tætttere ind på livet af første: S. 80, 2 takter ; S. 82, nederst, 2 tt.
 Sammen med hovedtemaet lyder det sådan:

Bånd s. 78, 4 el. 8 takter

Selvfølgerig kan rytmen også være forbundet med melodien som i anden sats, hvis melo-

s.6 diske hovedindhold er disse 5 toner
 varieret rytmisk på utallige måder: S. 6, 2 linier

Endelig træder det rytmiske element i forbindelse med gentagne harmonigrupper. Den ene er på 7

10 akkorder: osv., den anden på 5: osv.

Når bevægelsen er jævn i begge hænder opstår der stadig nye kombinationer: S. 10, ca. 6 takter, og det hele danner en umærketligt skiftende baggrund for hovedtemaet:

Bånd s. 9, sidste takt — s. 10 ud(?)

De to klaverer som Anemvisionerne er skrevet for, er gennemgående behandlet højest forskelligt. Det ene giver melodiske temaer og motiver, alt det følelsesbetonede. Det andet klaver udsmykker det første med figurationer eller — som vi før hørte — kontrasterende rytmer.

De 4 af værkets 7 sætser er ligeftrem bygget op således, at det ene klaver præsenterer det tematiske stof i sin enkleste form og senere gentager det, udsmykket af det andet klaver.

Men hvorfor hedder værket: Visions de l'Amen, Amenvisioner? Lad mig sige det kort:

Komponisten har søgt at give en musikalsk karakteristisk af det hebraiske ord Amens forskellige betydninger, med tilknytning til bibelske begivenheder.

Der er først det skabende Amen: "Det ske", "bliv lys" — Og en verden dukker op af tågen, ledsaget af rytmiske klokkeklange

Bånd s. 1, ca. 4 takter

Skabningen bevarer ved selve sin eksistens Guds skabende Amen: "Her er vi." "Det er sket." Først den døde verden: Stjerner og kloder kredser funkende rundt i universet:

Bånd s. 14, Moins vif, ca. 5 takter

Siden, i 5. sats, de levendes Amen: Engle, helgener og fugle. De sidstnævnte synger virkelig med deres eget næb. Der er naturalistiske fugleimitationer s. 56, t. 5-8 hh/vh

:56

Amen kan også opfattes i betydningen: "Lad det da ske." "Din vilje ske", det Kristus siger som resultat af sin indre kamp i oliehaven s. 27, L. 2-:

:27

— Eller som længsel: "Gid det må ske"

:33

Først den stille hengivenhed: s. 33, 2 takter

derefter den lidenskabelige dragning s. 34, 4 takter

Amen bruges også til at understrege en afgørelse. Scenen er Dømedag, og det lyder: "Amen, sandelig, vig bort, i forbandede!"

Guds forbandelse bekræfter og fastner for al evighed den hadets tilstand som de fordømte befinder sig i.

• Bånd s. 73, 8 takter

Men det nye Jerusalem genlyder af de frelstes sang. Alle ting fuldendes. Den gyldne by i Johannes' Åbenbaring er et strålende billede på saligheden hos Gud. Og Messiaen lader det stråle og klinge. Skabelseskoralen lyder som triumfmarsj, omgivet af klokkeklang, opdrevet af rytmer. Det værk, som Gud lagde grunden til i Skabelsen, har nu nået sin fuldendelse.

• Bånd s. 92, t. 3 - s. 94, t. 1

Man har bebrejdet Messiaen at han bruger Bibelcitater. Følgelig står og falder musik med om den kan virke ved egne midler; skriftsteder gør den ikke mere værdifuld. Men de kan hjælpe tilhøreren ind på den rette åndelige bopælslængde, hvis de virkelig er inspirationskilde.

Iøvrigt er angrebet lidt kortsynet.

Skal man udtrykke titler eller mottoer, falder dermed jo også alle sangtekster.

Måske Messiaen forbinder andet med de pågældende skriftsteder, end danske lyttere er vant til. Det behøver ikke at være en ulempe. Messiaen har et kendskab til biblen der ligger langt over gennemsnittet.

Lad gå at nogle steder i musikken lyder lidt banale eller naive. Det er betydeligt vigtigere, om man kan fornemme den ro og orden der hersker trods de overdådige virkemidler. Musikken bærer præg af at være skrevet af et menneske, der virkelig fordyber sig i livet, der bevidst prøver at leve sammen med Gud. Et liv i Gud skaber orden og glæde, og hvis man kan glæde sig over Skaberens, vil man også glæde sig over al skabning, derfor denne overdådige jubel i Messiaens musik, som dog aldrig sprænger rammerne for sand kunst

Så spiller da pater Norheim og jeg

Amenvisjoner af Olivier Messiaen

Først: Skabelsens Amen: "Det ske!"

"Bliv lys!" Og der blev lys, lys og liv.

II Amen! "Det er sket"
"Se her, vi er til!"

Stjerner og kloders runddans i universet.

III Amen! "Din vilje ske!"

Jesus i Olichaven.

IV Amen! "Gid det må ske!"

Sjælens længsel efter forening med Gud.

V Engle, helgener og fugle synger en lovsang
i glæde over at være til.

VI "Vær forbandede!"

Fordømmelsens Amen på Dømnedag.

VII Alle tings fuldendelse i det nye Jerusalem.